

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane celoletno . . 240 K

mesечно 20 .

za inozemstvo . . 600 .

Oglasi za vsak mm vršne

stolpca (58 mm) . . 2 K

mali oglasi do 30 mm

stolpca (58 mm) . . 1 .

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/A

Telefon št. 72.

Upravišтво:

Prisernova ulica št. 56

Telefon št. 36.

Račun kr. post. ček urada

šte. 11.842.

Ljubljana, 5. decembra.

Sedaj se jasno vidi vzroki in povi formalne krize, ki je izbruhnila s sobotno demisijsko g. Pašića, Zupnika, ki jo je dobil gosp. Pribičevića navzlic vsem intrigam, pritiskom in pretinju na radikalne strani, je pokazal, da se solidarnost demokratskega kluba ne da razbiti. To je spravilo vročkrvneže v radikalnem klubu iz ravnotežja in omogočilo, da so v ljutom naskoku prevrtili trezne politične dispozičije svojih pametnejših tovarišev ter klub zapeljali v usodno politično pogreško. Akoravno so namreč radikalci z oficijelnim pismom svojega šefa gosp. Pašića priznali demokratom notranje ministristvo, so se sedaj vrtni na voje prvotno stališče in zahtevali ta resort zopet za sebe. Imeli smo že priliko poudariti načelni pomen tega vprašanja za občo državno politiko in razumljivo je, da demokratski klub pod nobenim pogojem ni mogel pristati na to zahtevo. Tako se je izpodmaknila osnova cele koalicije. Povrh se je pri radikalcih neposredno pred oči odločljivo pojavila naravnost divja borba za ministrske portfelje in medsebojne intrige posameznih ministrskih kandidatov so izvale v njihovem klubu popolno anarhijo. Tako je prišel ministrski predsednik v mučen položaj, v katerem mu je preostalo le še orožje formalne demisijske, ki s. mu zdi zadnji lek za ozdravitev razmer v lastni stranki. Zal, na državne stroške.

Radikalci krogi so seveda takoj zupili, da se s svojo zahtevo po prepustitvi notranjega ministristva nahajajo na jako polzkih tleh in so zato na brzo roko poiskali drugih argumentov. Razširili so govorico, da stavijo demokrate kot pogoj za vstop v vlado splošno politično amnestijo, ki naj bi se razširila tudi na tacezavno solunsko afero in so predstavili javnosti zadevo tako, kakor da hočejo demokrate omejiti prerogative vladarja. Ta intriga je dvignila mnogo prahu. Zgrajena je na izkrivljenju dejstva, da se v demokratskem klubu postavila zahteva, naj bi nova vlada predložila kroni obširno amnestijo. Naravno, da demokrate niso niti hoteli poseči v ustavne pravice vladarja, niti spravljati na tapet afere, ki spadajo v preteklost. Umetno ustvarjen je tudi argument, da hočejo demokrate spraviti gosp. Pašića pod »svojo pest«. Tak, tolnači namreč radikalci svoje zahteve demokratom, da se na n. p. zunanjo politiko postavijo pod jačo kontrolo. Vse svet vidi naše diplomatične neustreznosti in pogreške in v ga v Jugoslaviji pametnega človeka, ki bi te zahteve ne odobral. Poudariti pa je tudi tu, da zahteva še ni porogi. Podoben intrig, ki naj bi otežile položaj, je bilo v interesirane strani več, pa vse so že razkrinkane. Medtem so radikalci tudi prekinili svojo zahtevo po notranjem ministristvu in rešitev krize na osnovi stare koalicije bi bila mogoča takorekoč v eni uri.

Interesantno je, da Pašić navzlic temu nadaljuje svoje politične razgovore in da je danes spustil v javnost celo poročilo o eventualnosti sestave nove vlade brez demokratov. Izgleda, kakor da bi ministrski predsednik hotel prirediti pravcato politično šolo za svoj radikalni klub, ter ga naučiti resnice, da je za radikalce kot ustavoverna stranka mogoča le ena vlada, to je v koaliciji z demokratom. Mogoče je namreč še drug izhod iz krize: sestava »izbornega kabineta«, ki bi sprovel nov volilni red, razpustil parlament in vodil volitve za novo narodno skupščino. Toda gosp. Pašić se gotovo bolj nego radikalci vročkrvneži zaveča, da prihajajo v počev kot voditelji takega kabineta — demokrate in ne radikalci. V zadnjih dneh je padlo ne le s strani obeh manjših koalicijskih skupin, temveč tudi z opozicijske strani dovolj karakterističnih izjav ki gosp. Pašiću kažejo, na kateri strani so simpatije vseh naprednih elementov v današnjem parlamentu.

Mi smo odkriti pristaši ideje, da naj ostane koalicija na vrhu, dokler ne donese v parlamentu vseh glavnih izvršilnih zakonov, ki bodo naši ustavi šole dali pravo življenje. V trenutku, ko bo to historično delo dovršeno, bomo ravnotežno odkrito stopili na stran ene v demokratski stranki vedno lažje struje, ki zahteva definitivni prelom z radikalno stranko ter apl na narod.

Zelo bi bilo, da bi Pašićeva šola radikalno gospodstvo spametovala in omogočila složenje, lojalneje in uspešnejše sodelovanje koaliranih strank v novi vladi.

Pogajanja v Beogradu

PAŠICEVI RAZGOVORI Z VODITELJI MALIH STRANK. — NITI PROTIC NE DVOMI, DA MORA OSTATI KOALICIJA. — BREZUSPEŠNOST POSKUSA PROTIDEMOKRATSKE SOLUCIJE.

Beograd, 4. dec. Nj. Vel. kralj je poveril g. Pašiću ponovno sestavo vlade. Po dosedanjih informacijah g. Pašić kralju ni dal do sedaj še odgovora, da-li sprejme poverjeni mandat. Izjavil je, da se mora najprej posvetovati s šefi parlamentarnih grup ter da bo potem dal definitivni odgovor.

Današnji dan je potekel v pogajanjih in posvetovanjih med vodji podednih parlamentarnih klubov. Že v zgodnjih dopoldanskih urah se je sestel predsednik demokratskega kluba Davidović s predsednikom radikalnega kluba Stanojevićem. Pri tej priliki je g. Davidović opozoril gosp. Stanojevića na sinočni komunike demokratskega kluba, v katerem je precizno razložena glavna misel demokratskih zahtev za sporazum. Demokrate so zahtevali občo pomiloščenje ne pa pomiloščenje poedincev, v solunskem procesu, in sicer zato, da se onemogoči zloraba § 85. krivičnega zakona, s katero je bilo zlasti mnogo prizadetih v Južni Srbiji.

V političnih krogih izvršuje mnenje, da pride do sporazuma med dosedanjimi koalicijami.

Beograd, 4. dec. Kakor se v obveščevalnih krogih govori, je g. Pašić izjavil, da je mogoča samo ona koalicija, kakor je obstajala do sedaj. On se ne protivi temu, da se ta koalicija razširi, ako bi vstopil v vlado kak klub, ki sodeluje v parlamentu.

Beograd, 4. dec. Danes dopoldne je pozval g. Pašić na posvetovanje šefe muslimanskega in zemljoradniškega kluba kakor tudi šefa kluba SKS. Tudi predsednik klerikalnega kluba, g. Korošec, je bil brzojavno pozvan v Beograd. Popoldne se je sestel g. Pašić s predsednikom zemljoradniškega kluba Lazićem. Sestanek je trajal samo malo časa. Gosp. Pašić je obvestil g. Lazića o programu bodoče vlade, ki naj v prvi vrsti donese proračun in volilni zakon, potem tudi zakona o državnem svetu in o glavni kontroli. Pri tej priliki je Pašić tudi vprašal Lazića za pogoje, pod katerimi bi zemljoradniki stopili v vlado, na kar mu je Lazić odgovoril, da se mora najprej posvetovati s svojim klubom, preden da pozitivni odgovor. V političnih krogih prevladuje prepričanje, da zemljoradniki sigurno ne bodo stopili v vlado. Proti večeru je Pašić sprejel delegate muslimanskega kluba Hrasnicio in Kadžića, katerima je razložil situacijo ter ju vprašal, kakšno stališče zavzema klub glede rešitve krize. Delegata sta nato odgovorila, da so stališče in zahteve kluba že itak znane in da temu nimata ničesar pripeljati in ničesar odvzeti, ter da bo klub počakal na nadaljnji razvoj situacije. Ob 6. uri zvečer je gosp. Pašić konfiriral tudi z ministrom Pučhem, nato pa s St. Proticem. Konferenca je trajala eno in pol ure.

Beograd, 4. dec. Vplivne osebe klerikalnega kluba izjavljajo, da je izključeno, da bi stopili klerikalci v vlado. V parlamentarnih krogih se smatra za najboljšo kombinacijo volilna vlada za slučaj ako ne bi prišlo do sporazuma. Pri radikalcih se opaža veliko nerazpoloženje in vse kaže, da se klub cepa. Splošno se sodi, da bodo radikalci pri vprašanju notranjega ministristva popustili, s čimer bi bil glavni vzrok krize odpravljen.

Beograd, 5. decembra. (Izv.) Vaš dopisnik se je danes razgovarjal z uglednim državnikom o sedanjem stanju krize in dobil sledeči odgovor: Pašić je konfiriral s šefi raznih strank in pri tem postopal po svojem starem principu. Pozval je najprej one, za katere se vé, da ne bodo vstopili v vlado. Zato tudi sedaj ne konfirira z Davidovićem, ki je uverjen, da se kriza ne da drugače rešiti nego s sporazumom z dosedanjimi koalicijskimi strankami. V javnosti prevladuje mišljenje, da so radikalci izvali krizo radi svojih notranje-strankarskih neprilic, radi katerih so že enkrat odložili kongres na 11. december. Ako bi se do tega časa rešila kriza, bi se pojačila struja Protića v stranki. Ta Pašićeva špekulacija stane državo težko preizkušnjo. Pašić se zanaša, da bo s svojo nesporno avtoriteto in taktiko zavlekel sporazum. Njegova nameravana konferenca s šefi klerikalnega kluba ima tudi samo ta namen. Dr. Korošec pride v ostalem šele jutri v Beograd.

Radikalci še vedno mislijo, da so njihova glavna opora muslimani. Medtem pa je iz raznih izjav muslimanov jasno razvidno, da so radikalci računali nanačni in da postoji v muslimanskem klubu jaka struja, ki se zavzema za koalicijo z demokratom, odvrča pa jo z radikalci.

Beograd, 5. decembra. (Izv.) »Pravda« prinaša razgovor svojega sotrudnika s Stojanem Proticem po njegovem sestanku s Pašićem. Protić je rekel: Pomisliti bodo z ene in druge strani (misli je radikalci in demokrate) in kriza bo končana. Kar se mene tiče, jaz v vlado nečem vstopiti, kjer bi bil kot Pilat v evangeliu.

Beograd, 5. decembra. (Izv.) Med Ljubo Jovanovićem in Pašićem se je vršil danes daljši razgovor o kombinaciji sestave vlade brez demokratov. Vsebinska tega razgovora ni znana.

Beograd, 5. decembra. (Izv.) V političnih krogih prevladuje mnenje, da iz krize ni drugega izhoda kot zopetna sestava koalicijske vlade iz strank, katere so jo tudi do sedaj tvorile. Tudi Pašić in Protić sta se izjavila v tem zmislu. Ko bi imel Pašić samo poluren razgovor s predsednikom demokratskega kluba, Davidovićem, bi bila kriza rešena, ali je momentano situacija v radikalnem klubu taka, da ta razgovor onemogočuje. Važno je, da se razgovor od radikalnega kluba skleni, da se umakne zahteva radikalcev in portfelj ministra notranjih zadev. V tej stvari je danes konfiriral Pašić s predsednikom radikalnega kluba, Aca Stanojevićem, ravnotako tudi z Ljubo Jovanovićem in potem tudi daljša s poslancom SKS, Rajerjem. Poslanec Rajer je izjavil, da je klub SKS za sedanjo koalicijo in da zahteva, da se kriza čim prej reši. Posebno je poudarjal potrebo, da vlada čim prej donese zakone, ki jih predvideva ustava o agrarni reformi in ustrojstvu vojske. Potem je g. Pašić ponovno sprejel g. Stanojevića, da se z njim posvetoje.

Beograd, 5. decembra. (Izv.) Njegovo Veličanstvo kralj je danes v avdiciji sprejel ministra za šume in rude dr. Krizmana.

Izbruh velike rudarske stavke na Češkem

Praga, 5. decembra. (Izv.) Danes zjutraj je izbruhnila v ostravsko - karvinskem premogovnem revirju splošna stavka Delavstvo vseh rofov, nad 47.500 rudarjev, je odložilo delo. Delogatat vlade, ki je še danes dopoldne poskušal odvrtiti delavstvo od stavke, se je moral, ne da bi kaj opravil, vrniti v Prago. Vlada je poslala v Moravsko Ostravo močan oddelek čet in orožnikov, vendar pa rofov še ni vovalsko zasedla, ker se delo pri sesalkah še nadaljuje. Delavski minister Tučný, ki mu je podrejena dobava premoga, je pozval dopoldne lastnike rudnikov v Prago, da jih pridobi za podaljšanje dosedanje mezdne pogodbe do 1. januarja. Toda premogovni industrijalci vztrajajo slejkoprej na stališču, da mora delavstvo povisati produkcijo za 20%, ne da bi dobilo za to kako odškodnino.

Vlada se pripravlja radi tega, da predloži v kratkem parlamentu zakonski osnutek, po katerem bi država prevzela vse rudnike republike brezplačno in upa, da bo na ta način prisilila lastnike rudnikov, da odnehajo. Sledeči se sklicujejo na to, da so v vseh revirjih nakopičena velika zaloga premoga in koksa, tako da bi se stavka vzdržala lahko tudi dalj časa. Toda vlada se boji, da bi se transportni delavci in železničarji v slučaju nevarnosti pregalsili solidarno z rudarji. Vrh tega postavljajo v vladni koaliciji socialisti najmočnejšo skupino.

Ako, ne pride v kratkem do sporazuma, se bodo stavki v ostravsko-karvinskem revirju pridružili tudi rudarji premogovnikov v zapadnem in severozapadnem premogovnem revirju na Češkem, posebno v Kladnu. Generalni štrajh bi obsegal potem nad 150.000 delavcev. Vse tri strokovne zveze rudarjev (češka socialistična, češka socialna demokratična in nemška socialistična za enkrat še nima nobenega vpliva na delavstvo, vendar pa se silno trudijo, da bi se polastili vodstva stavke.

Praga, 5. decembra. »Montagsblatt« javlja iz Češke: Komunistični tiskovni urad poroča, da stavka v ostravsko-karvinskem okrožju približno 50.000 delavcev. Delavstvo zahteva, da se za početa stanka izvede. Kakor javlja ostravski »Dělnický Denník«, so v soboto zaseli vse rove bojno opravljeno ter z jeklenimi čeladami in ročnimi granatami oboroženi vojaki in orožniki. Tudi v Kladnem je, kakor poroča komunistični tiskovni urad, zasedlo vojaštvo in orožništvo vse rove.

Nova ureditev delovnega časa

OSEMURNI DELAVNIK V INDUSTRIJI OSTANE, V MALI OBRTI NAJ SE ODPRAVI

Beograd, 5. decembra. (Izv.) Dopoldne so člani vladnih strank rešavali o stilizaciji onih členov zakona o zaščiti delavcev, ki obravnavajo redni delovni čas. Sklenjeno je bilo, da ostane varudarskih in industrijskih podjetij osemurni delovni čas, ki se more podaljšati za eno uro, ki pa mora biti plačana kot nadurno delo in tudi to samo, ako se 1/2 delavstva izjavi za to s tajnim glasovanjem. Za industrijska podjetja se imajo smatrati ona, ki zaposlujejo najmanj 20 delavcev. Vsa druga podjetja pa se dela v tri kategorije, v katerih bo veljal osemurni delovni, odnosno deseturni delovni čas, katerega predpisuje ministristvo za

socialno politiko sporazumno s ministrstvom trgovine in industrije in po zastavljanju trgovskih in delavskih komor. Ako delavci z osem ali deveturnim delovnim časom žele delati delj, se ima utrditi pismeno sporazum, da morejo delati do največ 10 ur dnevno. Sporazum se mora predložiti kompetentni oblasti preko občinskega urada.

V komisiji so bili od demokratov dr. Žerjav od radikalcev Laza Marković, od SKS Drolfenik in za muslimane dr. Hrasnica.

V popoldanski seji zakonodajnega odbora je bil predložen ta predlog in se je po daljši diskusiji vrnil sekciji v končno redakcijo.

Energično štedenje v državni upravi

Beograd, 5. decembra. Danes dopoldne se je vršila seja finančnega odbora pod predsedstvom Voje Veljkovića. Tej seji so prisostvovali tudi finančni minister Kumanudi, minister za javna dela, Joca Jovanović in minister za promet, Uzunović. Predsednik je spočil odgovore posameznih ministrstev, ki so javila številke glede prihrankov v njihovih resortih. Celokupni prihranki bi znašali 56 milijonov dinarjev. S tem se finančni odbor ne more zadovoljiti, ker je zahteval, naj bi znašali prihranki 85 milijonov kron. Glede te zadeve se je razvila daljša razprava, v kateri se je poudarjalo, da se v posameznih ministrstvih nahaja mnogo neukaznih in nestrokovnjakih uradnikov, katere bi bilo treba odpustiti, kakor tudi da bi bilo treba skrajšati zahteve vojnega ministristva, zlasti z ozirom na nabave, da bi se imel vzdrževati samo gotov kontingent vojske in da bi se v obče moralo varčevati pri investicijah. Končno je bil sprejet predlog posl. Milana Pribičevića, ki naj se finančni odbor razdeli v odseke, ki bodo dogovorno z ministrstvi posameznih resortov in z njihovimi strokovnimi referenti pregledali proračune ter dosegli prihranke, da bi se moglo glasovati za take dvajsetine, ki bi ne vsebovale deficitov. Z ozirom na to se je finančni odbor razdelil v pet odsekov. Zemljoradniki so bili proti razdelitvi v posamezne odseke ter so zahtevali, naj se preide na razpravo o rednih proračunih in da se izvrše od postavke do postavke v računih posameznih ministrstev prihranki, katere želi doseči finančni odbor. Odseki so se takoj konstituirali. Določeni jim je tridnevni rok za izvedbo svoje naloge. Nato je predsednik Voja Veljković zaključil sejo ob 13. ter napovedal prihodnjo za petek ob 10. dopoldne.

Rezultati washingtonske konference

VPRAŠANJE DALNJEGA VZHODA

Washington, 5. decembra. (Izv.) »Chicago Tribune« javlja, da bodo Japonska, Anglija, oziroma Francija, še med razorožitveno konferenco vrnil Šantung in Fuan Tsau Kitajski. Kaulong, ki obvladuje Hongkong in pa Port Arthur z zaledjem pa ne bosta vrnjena. Balfourjeve izjave se tolnačijo tako, da je Britanija pripravljena vrniti Kitajski Wel-hai-wai le pod pogojem, ako Japonska izprazni Šantung, na vsak način pa hoče obdržati Anglija Kaulong. Pričakuje se, da bo vsaka izmed interesiranih vevlasti svojo izjavo oficijelno protokolirala in bo potem sporazum predstavljal dogovor petih držav: Kitajske, Japonske, Amerike, Anglije in Francije. Komisija bo imela svojo prihodnjo sejo v sredo. Obljube Japonske bodo protokolirane v posebnih pogodbah, ki bodo utemeljene s štirimi točkami Rootove resolucije.

London, 4. decembra. Washingtonski dopisnik lista »New York Sun« donaja iz poučenih virov, da se anglo-škotsko - japonska pogodba sporazumno odpove.

DVE ZNAČAJNI VESTI.

Rim, 5. decembra. »Agenzia Stefania« dementira vesti, po katerih naj bi bil Schanzer v svojih izjavah na washingtonski konferenci zavzel stališče proti državi Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Pariz, 5. decembra. Doznava se iz Washingtona, da je italijanska delegacija na konferenci zahtevala, naj se razorožita država Srbov, Hrvatov in Slovencev ter Grška popreje kakor Italija.

RATHENAUOVA MISLIJA SE PONESREČILA.

London, 5. decembra. (Izv.) »Daily Express« javlja, da so se pogajanja Rathenaua glede najetja nemškega posojila popolnoma ponesrečila in da bo Nemčija zato v kratkem prosila — za moratorij. »Westminster Gazette« potrjuje vest in označuje položaj kot jako kritičen.

POSLOVANJE DRAGINJSKIH POROTNIH SODIŠČ PRENEŠENO NA REDNA SODIŠČA.

Beograd, 5. decembra. (Izv.) Socialni odbor zakonodajnega odbora je rešil, da bodo sodile prestopke proti uredbi o draginji redne sodnje. Minister za socialno politiko je zato izdal naredbo, da se obustavijo vse sodnje, ki imajo soditi prestopke proti tej naredbi ter da imajo te definitivne odločbe parlamenta soditi do prestopke redovne sodnje.

ZVIŠANJE IZVOZNEGA KONTINGENTA KONJ IN OVAC.

Beograd, 5. decembra. (Izv.) Ekonomsko-financijski komite ministrov je na svoji današnji konferenci sklenil dovoliti zvišanje izvoza konj in ovac, in sicer se sme izvoziti preko dosedanjega kontingenta 8000 konj in 40.000 ovac. Tudi je dal v najem ribolov na Dobranskem jezeru okoljskim kmetom.

VILJEM HOHENZOLLERN KOT VESELI VDOVEC.

Berlin, 5. decembra. (Izv.) »Berliner Tageblatt« poroča, da se bivši nemški cesar Viljem v najkrajšem času poroči z vdovo nekega višjega nemškega oficirja iz Odanskega, ki je padel v vojni. Viljem je imel s svojo novo izvoljeno razmerje že za časa vojne. List poroča, da se bo poroka vršila v najkrajšem času.

Pariz, 4. decembra. Kakor se poroča listom iz Zeneva, so vse osebe, ki so pripadale okolici bivšega cesarja Karla, zapustili Švico. Njegova mati Marija Jožna pa je ostala v Švici, ker se dosedaj še nobena država ni izjavila, da jo sprejme.

Sofija, 5. decembra. (Presbira.) Velik del vojaških skladišč v Sofiji je pogorel. Posebno je trpel oddelek za precizne stroje ter oddelek za municijo.

Nova italijanska izzivanja

Na Montecitoriju, to je v italijanskem parlamentu, se je vršila pretekli teden zanimiva konferenca, italijanski propagandistični komitet »Pro Montenegro« je namreč sklical konferenco, katere se je udeležilo razen članov komiteta, tudi večje število italijanskih aktivnih politikov, parlamentarcev, poslancev in senatorjev, ter nekaj črnogorskih emigrantov, ostankov črnogorske vlade v Rimu. Dnevni red te konference je bil posvetovanje glede črnogorskega vprašanja, ki se mora zopet obnoviti, sprejete so bile resolucije, da se pozove italijanska vlada in ji naroči, da naj pri vseh letih podvzame vse, da se mora takoj obnoviti črnogorsko vprašanje, katerega rešitev je mogoča edino po tem pobilisti: zahtevati so dalje, da naj Italija spravi črnogorsko vprašanje na dnevni red mednarodnega vrhovnega sveta. Obenem se je sklenilo ustanoviti odbor, ki bo prevzel agitacijo za samostojnost Črne gore.

Odveč bi bilo govoriti o črnogorskem vprašanju, ker eno je vsakomur jasno, tudi onim, kar ostankom najbližje nekdanje Nikitijske suite, a še bolj onim italijanskim možem, ki gorove o črnogorskem vprašanju. Črnogorci so sami in to dvakrat izrekli svoje mnenje, vendar so upoštevale to stališče Črnogorci, priznalo pripolitev Črne gore k Jugoslaviji. V enem istem parlamentu, kjer se danes hoče obnoviti črnogorsko vprašanje, sta nepravno Sforza in Bonomi slovesno izjavljala, da črnogorskega vprašanja ni več, pristila sta na odstop vlade, razpustila lagije.

Vsekdo, ki spoštuje mednarodno pogodbo, ki pozna mednarodno pravo, bo smatral, da je stvar s tem rešena. In za vsakega pametnega človeka je tudi — samo za Italijana ne!

Konferenca na Montecitoriju ni samo politična netaktnost, ona je dokaz neobjektivnosti in kaj slabo izpričevalo za vse one italijanske politike, ki so se iste udeležili. Gotovo je ost te konference obrnjena proti naši vladi, konference je neokupno izzivanje, ki ne sme moči tako močno prezreti, posebno ker se je vršila na oficijelnih italijanskih tleh v parlamentu in je morala biti torej vlada obveščena o isti, ker so bili na nji sprejete resolucije, ki so naravnost namerjene proti našemu državnemu edinstvu, torej notranji zadevi samostojne države.

Zato bi bilo potrebno, da naša vlada nastopi energično v Rimu in zahteva poljsniti, črvena beseda je v Italiji merodajna: beseda in izjava odgovornega ministra, ali pa neodgovornih političnih hujšakov. Kaj bi rekla Italija, ako bi sklical pri črni konferenci o vprašanju Julijske Benečije in zahtevali obnovitve istega pred forum mednarodne vrhovne konference? — Taka ista je danes ta italijanska zahteva, oziroma isti pomen imajo sklepi te konference na Montecitoriju.

Skratni čas je, da naša vlada na mednarodnem mestu v Rimu opozori na nedopustnost takih izzivanj, ki se ponavljajo v Italiji od časa do časa.

Vozne olajšave na drž. železnicah in parnikih

V »Službenih Novinah« od 30. novembra je izšla naredba ministrstva zbornačaja, ki vsebuje predpise o voznih olajšavah na državnih železnicah in parobrodih. V smislu te naredbe imajo:

I. pravico do polovične vozne cene: 1.) trikrat na leto aktivni oficirji v civilnem odelu in njihove rodbe; 2.) trikrat na leto vojaški uradniki, civilni državni uradniki in učitelji, igralci državnih gledališč, poduradniki, praktičanti in državni sluge, aktivni in penzionirani, oficirji v penziji, deca umrlih činovnikov in vpojenčev in njihove familije, in sicer višji uradniki njihove familije, in sicer višji uradniki in njihove familije v vseh treh razredih, nižji uradniki in zvaniki in drugi v tretjem, praktičanti in sluge pa v tretjem; 3.) trikrat na leto polčlanki, vojaški, gojenci podoficirskih kol, žandarji, financarji, kadar potujejo v civilni obleki, in njihove familije, ako je glavni rodilni vsaj tri leta stalno v državni službi. Pod rodilno se razumejo žena in otroci, od teh mladotniški moški otroci, odrasli pa, ako so v višjih kolah, do 25. leta, ženska deca do 18. leta, istakrat adoptirana deca in pastorki. Vsi ti pa ne, ako živijo skupne s očetom in materjo in nimajo samostojne službe, s katero bi se sami vzdrževali. 4.) igralci in igralke stalnih in potujočih gledališč, kadar prirajajo turneje. Po znižani ceni se ekspeidira tudi njihova garderoba in dekoracije.

II. Pravo na četrtino vozne cene imajo dijaki in učenci vseh javnih ljudskih in državnih šol ter gojenci vojne akademije v uniformi, vsi za tretji razred, in to kadar potujejo začetom šolskega leta v šolo in koncem šolskega leta domov, vedno pa, kadar pod vodstvom svojih učiteljev pričajo ekskurzije ali v skupinah od najmanj deset oseb potujejo v svrhu vzpnavanja in proučevanja države. Siromašni dijaki imajo omenjeno znižano vožnjo tudi o veliki božični in velikončni praznikov na temelju potrdila šolskega

voilstva. Dijaki, ki reflektirajo na znižano vožnjo, morajo imeti posebne legitimacije s fotografijo. Za ostale osebe je predpisana legitimacija, ki jo izda železniška direkcija.

III. Pravo na polovično vožnjo imajo na predhodnem vsakokratnem odobrenju ministrstva zbornačaja vsa naučna, gospodarska, humanitarna, tolovadna, pevska in druga socialno koristna društva, za potovanje na svoje kongrese ali letne glavne skupščine.

Olajšave pod I., II. in III. voljajo za vse vlakove, torej tudi za brzovlake.

IV. Invalidi imajo poleg brezplačne vožnje za gotove prilike, podoljšano jina z naredbo od 23. maja 1919, še pravico na polovično vožnjo za privatna potovanja trilateral na leto, na podlagi posebne od predsedništva njihovega združenja izdane legitimacije. Ta pravica velja za osebe in mešane vlakove.

V. Redakcije dnevnikov in revij imajo pravo na brezplačno letno vožnjo karto prvega razreda.

Pravilnik je stopil v veljavo s 1. decembrom.

Politične beležke

+ Odprto pismo italijanskemu poslaniku v Beogradu, Beogradska »Tribuna« pričenja na uvodnem mestu odprto pismo italijanskemu poslaniku v Beogradu grofu Manzoni, v katerem pravi, da je grof Manzoni pred nedavnim časom interveniral v našem zunanjem ministru glede poročanja in pisane raznih jugoslovanskih listov o Italiji in italijanskih zadevah. Res je, da naši listi napram Italiji niso ravno naložirnejši, toda to je popolnoma razumljivo, ako se pogleda kaj pišejo italijanski listi o naši državi. To gotovo ve gospod poslanik prav dobro, ker gotovo bere italijanske liste. Zato lahko vprašamo gospoda poslanika. Kake korake je podvzel pri italijanski vladi proti pisanju italijanskih listov. Tega gotovo ni storil, ker mi dobivamo in čitamo še danes italijanske liste, ki nas vedno najzamernejše sramote, ki se ne sramujejo sramotiti na najgubnejši način oseba našega kralja. Ali je gospod poslanik poznal, kar so je nedavno zgodilo v redakciji Tribune, kako se je tam obnašal zastopnik in predstavnik italijanske armade? Dobro bi bilo, ako bi italijanski poslanik podvzel v Rimu iste korake, kot je to poskušal v Beogradu? Ako na tega ne stori, potem ostanemo tudi mi nadalje mirni, ker se zavedamo, da je hmel italijanski poslanik grof Manzoni že svoje predhodnosti v Beogradu, ki se je imenoval grof Forgač.

+ Dr. Potočnjak o banu Luginju. Dr. Potočnjak, ki je bil hrvatski poslanec za časa radikalno-klerikalno-zedničarske vlade in banovanja Mate Luginje, je to dni izdal knjigo svojih spominov pod naslovom »Malo letine iz naše nedavne prošlosti«. Dr. Potočnjak pravi, da je prevzel svoje mesto samo pod pogojem, da se nikdo ne meša v njegovo poslovanje. Toda kako se je začutil, ko je čul govoriti o zaupnih sklepih zagrebške in beogradske vlade po kavarnah, ko je slišal javno razpravljanje vprašanja, ki jih je zaupno razpravljal z banom Luginjo? Dr. Potočnjak je najprej mislil, da raznažajo uradniki take vesti a iz previdnosti tudi z banom Luginjo ni več razpravljati zaupnih stvari. Od onega dne dalje, ko ni več govoril z Luginjo o zaupnih stvarih, je nastalo tudi razgovorov o kavarnah. Vse, kar je vedel ban Luginja, je lažkomiselno izbrljal svojim političnim prijateljem. Dr. Potočnjak je omenil na to tudi ministrskega predsednika Protida, ki na ni mogel ničesar doseči, da ne bi Luginja izbral tudi nadalje vseh državnih tajnistov.

+ Obšinske volitve v Zagrebu. V nedeljo so se vršili v Zagrebu volilni shodi hrvatskega bloka, nezavisne grupe dr. Politca (Slobodna Tribuna) in zionistov. Na shodu hrvatskega bloka so govorili Drinković, Radić in drugi. Vsi govorniki so se preko mize angažirali ne le samo proti državi, ampak vobče tudi proti narodnemu edinstvu. Zborovanje »Nezavisnih« je bilo jako slabo obiskano. Govoril je Milan Marjanović o zunanji politiki. Politico pa je govoril v glavnem proti hrvatskemu bloku, katerega je ostro napadel Shod Židov, ki je bil z ozirom na njihovo število v Zagrebu tudi zelo slabo obiskani. Vsa zborovanja so potekla mirno in brez posebnosti.

+ Srbski republikanci o hrvatskih republikančih. Povodom kongresa srbske republikanske stranke v Beogradu katerega se je udeležil tudi delegat Radićev republikaanske stranke dr. Basariček, izjavlja v beogradske »Politiki« šef srbske republikanske stranke Jafa Prodanović: Kar se tiče sodelovanja srbske republikanske stranke s hrvatskimi republikanci odnosno Radićem, je vsako tako sodelovanje nemogoče, dokler Radić ne prizna dveh stvari: prvič mora pri Radiću s svojimi ljudmi v Beograd, kar bo kotirala Beograda slabi republikanski pokret. Drugič mora Radić priznati našo enotno jugoslovansko republiko. Mi smo odločno proti stvaranju zasebne hrvatske republike, ker ta naša delitev naših narodnih moči škoduje našemu narodu in je v korist našim tužanlim sovražnikom.

Razne politične vesti

SKUPEN NASTOP POSLANCEV IZ ANEKTIRANEGA OZEMLJA.

Rim, 3. decembra. (Izv.) Pod predstvom senatorja Concia so se sestali vsi člani senata in poslanske zbornice iz novih provinc, da se posvetujejo o stanju v Julijski in Tridentinski Benečiji. Posvetovanja so se udeležili tudi jugoslovanski in nemški poslanci. Na predlog poslanca Romanija se je sklenilo, da naj vsi poslanci iz novih krajev brez razlike narodnosti in strank, nastopajo skupno za nove province, ki se nahajajo v skrajno obupnem stanju, zlasti kar se tiče gosposarskih vprašanj. V prvi vrsti mora vlada rešiti vprašanje bivših avstrijskih vrelnostnih papirjev, ker projektiramo rešiti v nikakor ne odgovarja faktičnemu stanju in določbam senarbarske mirovne pogodbe. Vsi poslanci so izjavili, da bodo v svojih klubih delovali na to, da parlament kar najprej reši gospodarske probleme novih provinc. — Izbral se je štitičanski permanentni odbor poslancev novih provinc, katerega potem predlože vsi klubi parlamentu.

PROSLAVA NAŠEGA NARODNEGA PRAZNIKA V PARIZU.

Pariz, 3. decembra. Udruženje jugoslovanskih dijakov na inštitutu za slovanstvo znanost v Parizu je organiziralo dne 1. decembra proslavo triletnice ujedinjenja naše kraljevine. Predsedoval je prof. Emil Oman, ki je v svojem slavnostnem govoru poudarjal pomen te svečanosti za državo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Nato je v imenu vseh prisotnih pozdravil prijatelja našega naroda Cauvalna, ki je navzile svojemu slabemu zdravju prisel, da prebije nekaj trenutkov v družbi svojih prijateljev, ki so se zbrali pri tej svečanosti. Bil je burno pozdravljen. V svojem govoru je opozarjal na vso važnost današnje proslave in izrazil veselje, da je prišlo v Pariz toliko dijakov, ki hočejo dovršiti tu svoje študije.

Njegov govor je bil sprejet z velikim navdušenjem. Jugoslovanski opravil poslov se mu je zahvalil na prijateljstvu, ki ga goji do naše države.

Nato je govoril predsednik udruženja jugoslovanskih dijakov, Vitoimir Marković, ki se je zahvalil vsem prisotnim na obisku. Končno so se vršile umetniške zabave, kateri je prisostvovalo tudi več francoskih umetnikov. Dijaški zbor je zapel več narodnih pesmi.

NEMČIJA MORA PLAČATI

Pariz, 3. decembra. V notih, ki jo je poslala reparacijska komisija večerj nemški vladi, se najpoprej z vsem poudarkom zahteva, da posveti nemška vlada neposredno potrebni odredbam za varstvo dne 15. januarja in 15. februarja 1922 zapadlim plačilom vso pajzo, da se izogne resnim posledicam. Komisija je nujno pozvala nemško vlado, da se pri svojih državljanih, ki imajo, kakor znano, imetje v inozemstvu in pri inozemskih izposojevalcih potruditi, da dobijo se manjkajoče inozemske devize. Drugič se z ozirom na to, da so težkoše, na katere zadeva nemška vlada, bolj finančnega kakor gospodarskega značaja, nemška vlada nujno pozivlje, naj ukrene vse potrebno, da izboljša finančni položaj države.

RAZVELJAVLJENJE AMERIKO-JAPONSKE POGODBE.

Pariz, 4. decembra. (Izv.) »New York Herald« proča iz zanesljivega vira iz Washingtona, da sta Velika Britanija in Japonska sklenili, da naznanita prihodnji sili razorožitvene konference razveljavljanje angleško-japonske pogodbe. List naglašja, da je ta vest popolnoma avtentična. Domneva se, da bo japonsko-angleška pogodba nadomeščena z dogovorom med Veliko Britanijo, Japonsko in Zedinjenimi državami, kateremu se bo pridružila tudi Francija.

Med Hughesom, Balfourjem in admiralom Katom so se po angleških poročilih vršila zaupna posvetovanja o vprašanju razmerja vojnih mornaric in je pričakovati, da pride v tem oziru do popolnega sporazuma. Zlasti Anglija močno pritiska na Japonsko, da bi privolila v razmerje 5 : 5 : 3 med Anglijo, Ameriko in Japonsko. Dogovor med imenovanimi tremi velevladstvi temelji predvsem na vsostanskem sporazumu in dobri volji, tako da Ameriki nova zveza ne bo nesimpatična. Vendar pa Japonska zahteva, da se vsekakor najprej reši vprašanje Santunja, predno se sklene brodovni kompromis.

Sport in turizma

I. smučni tečaj v letošnji sezoni se odprl v soboto dne 10. t. m. Pristop imajo vsi priljubljeni zimski sporta, ki se prijavijo najkasneje do četrta dne 8. t. m. v pisarni Sportne zveze. Navesti je natančno ime, naslov, članstvo in ako ima udeležence smučali ali ne. Omejeno število smučali ima Sportna zveza za kurz. Tečaj je brezplačen in ga vodi naš priznani strokovnjak g. Badura. Tečaj se bo ravnal po snežnih razmerah in bo po možnosti čezno od 3. do 5. ure popoldne v Ljubljani ali najbližji okolici, ob nedeljah pa le v okolici celodnevni. Pozivamo vse prijatelje tega krasnega sporta, da ne zamude ugodne prilike ter da se udeležijo tečaja v čim večjem številu.

Priporočajte »Jutro«!

Prosveta

30letnico svojega delovanja pri »Glasbeni Matici« v Ljubljani je praznoval v soboto ravnatelj, g. Matej Huba d. Velezaslužnemu koncertnemu vodji in nemurnemu delavcu na našem glasbenem polju je pridelal pevski zbor »Glasbene Matice« v soboto zvečer v gostilni »Pri Mraku« častni večer, na katerem sta g. Prunk in Završan slavila jubilarjeve neprecenljive zasluge za slovensko glasbeno kulturo in posebno še za »Glasbeno Matico« v Ljubljani.

»Labodje jezero«. Razen resničnega užitka, ki nam ga je nudila s svojo mišično učenostjo gđ. Nikitina, ki je plesala prvega laboda in je vseskozi ugajala, potem talenta gđne. Vavpotičeve, posebno v indijskem plesu. Gđne. Chladkove v španskem plesu, gđ. Spirikove in Hohorkeve — je izpadel halet malo bolj po domače. No, časoma bo še že drugače, saj so to šole začetki. Sploh je tukaj ogromen baletni aparat za naše razmere več kakor luksuz. — In potem, zakaj mora dirigirati g. Neffat orkester iz klavirskega izvlečka? Skoro smešno je to. Vse drugo se dobi in kupi, samo orkestralna partitura ne. S. V.

Koncerti Diletto. Spored koncerta slovenskega koncertnega in opernega pevca g. Julija Betetto, ki se vrši v sredo dne 7. decembra t. l. zvečer točno ob 8. uri v veliki dvorani hotela »Union«: 1.) Anton Lajovic: a) Mesec v izbi; b) Srečanja; c) Pesem starca. 2.) a) P. Hugolin Sattner: Zaostali ptič; b) Josip Michl: Človeka nikar. 3.) Josip Pavčič: a) Priplula je pomlad; b) Dedek Samonog. — Odmor. — 4.) a) Marij Kogol: Da sem jaz Jezus; b) Emil Adamič: Noč; c) Emil Adamič: Nocoj je pa svetla noč. 5.) Lucijan Marija Škerjanec: a) Večerna inpresija; b) Počitek pod goro; c) Beli oblaki. 6.) a) Fran S. Vilhar: Mornar; b) Fran Gerbič: Polterp na prejo. Na klavirju spremlja konservatorist profesor Janko Ravnik.

»Njiva«. Stev. 17/18. se je zakasnela zaradi meznega gibanja stavcev. Tekom tedna pa bo vkljub temu v tiskarni dokončana in izide pričetkom prihodnjega tedna. Sklepa številka tekočega letnika izide potem okrog Božiča. Ko bo mezdno gibanje v tiskarnah končano, bo »Njiva« izhajala zopet redno.

Starodimjske pravljice. Za Božič izda SDIZ »Svoboda« za otroke in odrasle starodimjske basni, bajke in pripovedke. Pravljice so zelo globokomiselnne in bogato ilustrirane s krasnimi slikami. Cena posamezne knjige bo okoli 26 kron. — Naroča se v tajništvo »Svobode« v Ljubljani, Aleksandrova cesta 5.

Cankarjeve razglednice. Splošna delavska izobraževalna zveza »Svoboda« je izdala k tretji obletnici Cankarjeve smrti dve vrsti razglednic z njegovim portretom po portretni študiji g. akademičnega slikarja Franca Podrekarja. Posamezna razglednica velja 2 kroni. Del čistega dobička je namenjen za Cankarjev spomenik; zato pridno posegajte po teh Cankarjevih razglednicah.

Drama. Uprava Narodnega gledališča v Mariboru je začela izdajati gledališki list »Dramo«, ki primaša poleg tekočega repertoarja tudi strokovne članke o umetnosti, biografiji itd. Sodelovanje je obljubilo več priznanih umetnikov in pisateljev. »Drama« izhaja vsakih 14 dni, pričnši s 30. novembrom 1921. Posamezna številka stane dva in pol dinarja. Naroča se pri upravi Narodnega gledališča v Mariboru.

Na ljubljanskem konservatoriju »Glasbene Matice« bo predaval hrvatski glasbenik prof. dr. Božidar Široka o hrvatski glasbeni literaturi. Predavanja se bodo vršila v dneh 7. 8. 9. in v dneh 14. 15. in 16. decembra vsakokrat v poslopiu »Glasbene Matice«, Vegova ulica št. 7, soba št. 14 (pevska dvorana). K predavanju imajo pristop konservatoristi. Ravnateljstvo vabi v Ljubljani se nahajajoče glasbenike in interese, da prisostvovaljo temu predavanju. Priglasiti se pa morajo preje v pisarni »Glasbene Matice« med uradnim uram. Podobna predavanja se bodo vršila tudi o srbski glasbeni literaturi. To pa pozneje.

Uspeh kapelnika Brezovška v Beogradu. Iz Beograda poročajo: V petek zvečer je nastopil prvič v tukajšnji operi novoangajzirani kapelnik Brezovšek, bivši kapelnik ljubljanske opere. Dirigiral je znano Offenb. opero »Hoffmannove pripovedke«. Dosegel je popoln uspeh; vsi listi hvalijo njegovo vodstvo orkestra in originalno interpretacijo. »Tribuna« piše: »Povdariti moramo, da je bil orkester nenavadno dober, in to pod vodstvom kapelnika Brezovška, ki je nastopil prvič pred nami. Njegova mojstrska taktika je obvladala s neverjetno močjo ves orkester. On je na originalen način razumel Offenbacha, njegov stil in vse nianse je podal z bleščočim, ognjevitim temperamentom in eleganco. Naša opera je v Brezovšku dobila izvanrednega kapelnika.«

Turneja »Listinskega« po Srbiji. V nedeljo popoldne je hrvatsko pevsko društvo »Listinski« odpotovalo na koncertno turnejo v Beograd in po Srbiji. Koncertu v Beogradu, ki je določen za danes, bo najbrže prisostvoval tudi kralj Aleksander.

V izdaji »Edition Slave« je izšla te dni Camilla Mandelirja zanimiva »Pripoved iz evropske muzike« od leta 1880. do 1914. Knjigo je prevedel skladatelj Široka, čigar kva-teti so ravnokar zasloveli.

Wagner v zagrebški operi. Dne 2. decembra (petek) zvečer so v zagrebškem Narodnem kazališču prvič dali Wagnerjevo »Walkiro« v celotni izvedbi. Ob tej priliki se je pokazalo, da je zagrebški

orkester za Wagnerja premajhen, da je pozornica premajhna in da solisti še niso tisto, čemur bi se moglo reči wagnerijonski pevci. Najbolj so se izkazali g. Knittl (Stegmund), Plögl (Hulding), Stozzi-Oblok (Sieglinde), ki je v duetu v prvem aktu, kakor pišejo listi, naravnost silno ugodno iznenadila. Wotana je dobro pel g. Krizaj, in tudi Brünnhilda (gospa Sugh) in Fricka (Rodanne) sta se izkazali. Dirigiral je g. Sachs »z odlično sposobnostjo in je napravil vse, kar se je dalo napraviti. Gledališče je bilo popolnoma razprodano.

»Ruske muzikale«. Ruski narodni in drugi napetki: izdaje »Sjevernaja Ilica« (Milan Auman in drug, Kriško) v originalnem ruskem jeziku z besedilom v latini, so vrlo priljubljene, zelo okusno izdelani in jako poceni. Prodajajo se v knjigarni L. S. Wentner, Ljubljana, Vilko Weigl, Maribor in Gorica-Leskovec, Celje. — Cena 10 kron.

Paganinjev dnevnik. Drugi mesec bo prodajal antikvar Leo Lipmannsohn v Berlinu na javni dražbi dnevnik slovitega goslača in skladatelja Paganinija iz let 1818. do 1840. Ta dnevnik je prišel doslej malo komu v roke. Paganini ga je pisal tudi še takrat, ko je obolel na jetiki v grlu in ni mogel govoriti z znanci. Iz listega časa so ohranjeni tudi zvezki, s pomočjo katerih si je Paganini s svojimi obiskovalci — dopisoval, ker ni mogel govoriti, silno tudi Beethoven in podobno kakor Smetana.

REPERTOAR LJUBLJANSKEGA GLEDALIŠČA.

Drama.
Torek, 6. dec.: »Pampeliška«. Izv.
Sreda, 7. dec.: »Revizor«. D.
Četrtek, 8. dec.: »Pampeliška«. Ob 18. uri. Izven.
Petek, 9. dec.: »Ljubezna«. Ob 20. izv.
Petek, 9. dec.: »Pampeliška«. E.

Opera.
Torek, 6. dec.: »Evangeljnik«. A.
Sreda, 7. dec.: »Rigoletto«. E.
Četrtek, 8. dec.: »Labodje jezero«. Izv.
Petek, 9. dec.: »Tosca«. D.

Društvene vesti

* Občni zbor društva geometrov kraljevine SLS. v Ljubljani se vrši dne 17. decembra ob 5. popoldne v posvetovalnici ljubljanskega magistrata.

* Pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani. Pevska vaja za sopran in tenor se vrši 6. t. m. ob 6. uri za ženski, ob 8. uri za moški zbor; 7. t. m. pevska vaja za alt ob 6. uri zvečer. Vselej koncerta J. Betetta pevska vaja za bas v sredo zvečer odpade in se vrši dne 9. t. m. ob 8. uri zvečer. Tožnel!

* Odbor za prenos kosti Ivana Endlicherja v Ljubljani vabi vse člane odbora, da se zanesljivo udeležijo seje, ki se vrši danes, 6. decembra, ob 18. (6) uri zvečer pri odborniku g. Šapliju, Prečna ulica 4, II. nadstropje. — Predsednik.

* Iz ljubljanskega gasilnega in reševalnega društva. Za načelnika ljubljanskega gasilnega in reševalnega društva je bil soglasno izvoljen magistratni uradnik g. Janko Hojan, kateri je tudi poslovođa Jugoslovanske gasilne zveze ter gasilski župe Ljubljana.

* Shod hišnih posestnikov. Pokrajinska zveza hišnih posestnikov za Slovenijo nam javlja: Shod hišnih posestnikov v Ljubljani proti nameravani stanovanski uredbi se vrši v nedeljo, 11. decembra 1921, ob 10. uri popoldne v veliki dvorani hotela »Union«. Ker se hoče najemniki zaščititi še za celih 6 let in s tem hišnim posestnikom vzeti vsako pravico razpolaganja nad svojo lastnino, je dolžnost vsakega hišnega posestnika, da se gotovo udeleži tega važnega stanovskega shoda in pričakuemo, da nihče ne izostane. Vabljeni so na shod hišni in zemljiški posestniki iz cele Slovenije. Na shodu bomo protestirali tudi proti povišanju direktnih davkov.

* Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo s sedežem v Ljubljani, opozarja, da se vrši prihodnja javna odborova seja v sredo dne 7. decembra t. l. ob 20. uri v mali dvorani mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije. Sv. Petra cesta št. 12. priljubno, desno.

* Moška podružnica C. M. D. v Novem mestu uprizarj gledališko igro »Rodoljub iz Amerike« dne 7. decembra ob 20. uri in ponovi 8. decembra ob 16. uri v »Narodnem domu« v Novem mestu. Spridlo pravega narodnega namena se pričakuje obilen poset tudi iz okolice, zlasti kar obeta sijajna veseloigra (noviteta) spisal R. Dobovšek) z bujno kulo in napetimi zapetaji ter mikavno vpletenim melodioznim petjem (uglasbil C. Pregelj) obilo prijetne zabavo. Igrajo priljubljeni novomeški diletanti pod izkušenim vodstvom g. učitelja V. Pirnata. V Mariboru in Celju je bila igra sprejeta z navdušenim odobravanjem v ponovno polno zaselenom gledali. Cena seletem: I. 4 din., II. 3 din., III. 2 din., eto jšče 1 dinar.

* Djačko potporno društvo v Krku. Dne 8. novembra o. g. otvorilo se v Krku, enoj od najizloženijih točka naše domovine, niti realni gimnazij sa dva razreda, u koji se je odmah upisalo preko 70 diaka, dijelom otočana, a dijelom is neapašene Istre. Rulud su djaci večinom slromašnih roditelja, osnovalo se voe 26. oktobra o. g. »Djačko potporno društvo«, te djačka kuhinja, gdje de djaci dobivati hranu uz mali novac. Sva naša dobrotna društva, novčani zavodi i terbihe umoljavaju se, da podupru ovaj mladi zavod, koji de odgajati pionire narodne svijesti i ljube borece proti tudjoj najezdi. Naprijed za narod!

— Letošnja sladkorna proizvodnja se v Evropi na 77.04 milijona, v Ameriki 18.46 milijona metrikih stotov od sladkorne pese, a od sladkornega trsa: v Evropi (Spanija) na 0.10 milijona, v Ameriki na 110.69 milijona, v Afriki na 99.50 milijona, v Afriki na 10 milijonov metrikih stotov. Skupaj se ceni letošnji pridelanek na 811.19 milijona proti 882.12 milijona lanskega in 309.83 milijona metrikih stotov predlanskega leta.

— Uspeh letošnje letve z lanskimi preostanki v Rumuniji se ceni na 600.000 vagonov. Od tega se bo mogla izvoziti približno polovica, kar znaša po današnjih cenah (ca. 4000 francoskih frankov za vagon) skupaj 12 milijard francoskih frankov ali 19 milijard lejev.

— Nova letišča premoga v Madžarski. Pri Kaposvaru na Madžarskem so odkrili bogate žile premoga. Premogova letišča namerava eksploatirati država.

— Angleška dobava lokomotiv za Rusijo. Angleška tvrdka Vickers je zaključila s sovjetsko vlado pogodbo, po kateri mora tvrdka dobaviti po angleško-baltijski strojni tvornici v Revalu.

— Cirkulacija bankovcev v Franciji. Po letnem »Banque de France« dne 25. t. m. je bilo v prometu 36.396.275.000 francov papirnatega denarja.

— Konferenca nordijskih centralnih upravnih bank. Zastopniki švedske državne banke, Danske narodne banke in Norveške banke so imeli nedavno v Stockholmu konferenco o raznih vprašanjih, ki so za vse tri nordijske države skupnega interesa. Takih vprašanj je seveda mnogo, ker tvorijo vse tri države »veliki teritorialni zvezni nekako gospodarske enote. Na konferenci se je razpravljalo predvsem o valutnem vprašanju.

— Trgovinska borza v Moskvi. V Moskvi se je osnovala združena trgovinska borza. Vpisna pristojbina za borzne članke znaša 25 starih rubljev in letni prispevek 100 starih rubljev.

— Položaj v nemški tekstilni industriji. Iz Berlina poročajo: Navzlic stalnemu naraščanju cen tekstilnemu blagu narašča krog odjemalcev. Cene so narasle od julija za mnogo nad 100 odstotkov. Vsled nizkega stanja marke zelo uspeva izvoz. Na dogledno znižanje cen tkaninskega blaga nihče ne računa.

— Prva poljska luka v Severnem morju. V Gdyni se gradi prva poljska pomorska luka. Do luke se otvori v kratkem nova 38 km dolga železniška proga Gdynia-Kokoski.

— Poljski prodajajo gorne železiske rudnike. »Morningpost« poroča iz Varšave, da je prešel rudnik v Königsbute v francoske, a rudnik v Hohenlohe v angleške roke. V Katowice bi pa radi prišli celo Japonci.

— Produkcija premoga v Bolgarski se je znatno povečala. Produkcija drugega premoga se je povišala v premogovniku v Ceroven na 246 vagonov dnevno, a v Bobovu na 150 vagonov dnevno.

— Zahteva Rusije po moratoriju. Po vesteh angleških listov bo zahteval Krasin tudi za Rusijo moratorij, če se bo ta dovolil Nemčiji.

— Rusija kupuje v švedski. Listi poročajo iz Stockholma, da se pogaja tamkajšnja ruska trgovinska delegacija s švedskimi trgovci o dobavi raznega blaga za 200 milijonov švedskih kron.

— Ruska državna banka. Sovjetska vlada je izdala bankovce po 1, 5, 10, 15, 20, 25 in 30 milijonov rubljev. Iz teh bankovcev naj se osnuje, kakor smo že poročali, temeljna glavica državne banke, in sicer v višini 2000 milijard rubljev. Ruska vlada je začela tudi s prodajo carističnih srebrnih rubljev. Kakor poročajo, se bo glavica podpisala sledeče: 62½% od industrije, 25% od poklicnih zadržanj in 12½% od zasebnikov. Filijalke državne banke so predvidene v Moskvi, Ljankovu, Rostovu, Jekaterinburgu, Niznem, Novgorodu, Arhangelsku in Astrahanu.

CLAUDE FARRÈRE:

Morski ropar

(Le Filibustier des Mers.)

Tomaž pobledi gneva in se dvakrat obrne okrog svoje osi, kakor da išče nekaj, kar bi mogel prijeti in zalutati tja v Holandca ter ga razčesati na dvoje. Končno dvigne oči in pogleda ob lastnem velikem jamboru v zrak:

»Pri Kristusu z bulvarka!« se zaroti. »Kje pa je moja lastna zastava?«

»Tvoja zastava?«

»Da, hudiča negda, moja škrlatna zastava z jagnjetom, da zaslišijo ti svinjarji moje pravo ime in da jim zledeni kri v svinjskih žilah! Takoj na vrh z mojo zastavo!«

Dva vajenca poskočita, preplašena zaradi pogleda na groznega kapitana, k skrinji zastave. V prihodnjem trenutku zaplapolja v vetru rdeča zastava z jagnjetom, ki so se ga v vseh enajstih provincah Generalštatov balo bolj ko živega vraga, v svežem vetru.

»Krmilo levo nazaj!« tuli Tomaž, hripav besa. »Napred za okret! Bezan povli, malo jadro kvišku!«

Moštvo izvršuje vsa ta povelja z naglico, da mu kar sapa pohaša. Louis Guénolé izprva sploh ne razume tega manevra, saj vendar zavira ladjo, jo spravlja za nekaj časa proti vetru in jo ustavlja, in vse to jedva za pol kabla razdalje od kljuna dveh svežih Holandcev! Istina, evo jih, kako že prihajata, krov ob krovu, z vetrom od zadaj, s široko razpetimi, v vetru napetimi jadrli, kakor da imata razobešene napete mehurje, in

zobčasta kljuna režeta belo peneče se vodovje. Že razločujesh s prostim očesom odprte njih kanonov, nastavljenih tako, da streljajo na oddaljene predmete, kakor na lovu. Še minuto, in oba Holandca morata priti mimo fregate, jo vzeti v navskrižni ogenj med seboj in jo pokopati pod točo krogel iz svojih strašnih težkih baterij, nastavljenih v treh vrstah, od katerih je vsaka vrsta sama tri-do petkrat močnejša ko vsa artilerija »Lepe podlasice«, lahke, gibčne fregate...

Pa že komandira Tomaž iznova: »Desna stran ogenj! Topovi naravnost v jambore! Le krepko v konopce! Dol ž njihovimi drogovi! Meri dobro! Straža desnega jambora, na delo! Rajne v levo kren! Malo jadro dol! Povij! Bezan kvišku! Veliko jadro kvišku! Baterije, pozor! Vsa širina, streljaj!«

»Metla!«

To pot je moštvo razumelo. Velikansko vpitje se vzdigne in prevpije celo grom topov. Tomaž Jagnje sploh ni obrnil ladje, marveč je le tako delal, kakor da hoče, in sovražnik je šel tudi to pot na lino. Ko vidita Holandca fregato tako negibno, ne čakata njenega manevra, marveč jadrata proti njej z vetrom, in ker jadrata z vetrom, tudi nista že preje odkrila svojih neodoljivih baterij. »Lepa podlasica« pa izpall svojo levo stran in se potem zopet obrne na desno ter se vrže naravnost za zadek ene obeh ladij, namesto da bi jadrata med obema. Na pomoč jej pride tudi iznova gosti dim, kajti Holandec vidi pred seboj le ogenj, in niti tega dobro. Fregata naleti na Holandca od zadaj in s takšno silo, da jej prevrne vse jambore. Sprejme

jadro, ladijski klun, podpore, vse to se polomi in odpade, vrhu tega pa popada na krov tudi množica drogovi, rajn, pardun, užit, povodcev, konopci, vrvi, drogovi in platna. Malo srednje jadro pade in potegne za seboj veliko jadro, bezan zropota, izkratka, vse, kar je nad ladijskim krovom, popada. Holandec ne more več manevrirati. Sicer dobi tudi »Lepa podlasica« svoj delež pri tem sunku, vsa tri sprednja jadra mu popadajo. Toda vkljub temu je mnogo na boljšem. Zavozljana je z zadkom Holandca in njeni topovi mečejo svoje zublje po njegovem krovu, on pa ne more s svojimi izpaliti niti enega strela, ker so obrnjeni drugam. Tomaž se zakrohota iz polnega grla, kakor se zna krohotati le on, pri čemer pokaže dve vrsti belih režečih se zob, kakor divja zver. Potem pokaže Ludviku: »Ali vidiš? Ladja leži ravno tako kakor takrat naša zlata galliona!«

(Dalje prihodnjič.)

Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutra«, odgovorni urednik Vit. F. Jelenc.

Vremensko poročilo

Ljubljana 306 m nad morjem.

Dan	Čas opazovanja ob uri	Stanje barometra v mm	Temperatura po C	Vetrovi	Nebo	Padavina v mm
5. dec.	7. 14. 21.	743 1 742 3 743 2	2 8 -0 5 -1 0	brev. sl. jugsap "	sneg obl. "	1 6

Srednja večerajšnja temperatura 1.1, normalna -0.8.
Vremenska napoved: oblačevo južno vreme. Sonce vzhaja ob 7.28, zahaja ob 16.13.

MALI OGLASI

stanejo do 20 besedi Din. 3.—, vsakih nadaljnjih 5 besedi 1 Din. — Trgovski oglasi, dopisovanje, nepremičnine do 20 besedi 5 Din., vsakih nadaljnjih 5 besedi 2 Din. — Plače se naprej. (Lahko tudi v znakih.) Na vprašanja se odgovarja le, ako je vprašanju priložena znamka za odgovor.

SLUŽBE

MESTO HIŠNIKA
se išče. Ponudbe pod »Hišnik« na upravo »Jutra«. 2046

ISČEM ZA TAKOJ

dobro izveščanega trgovskega pomočnika. Anton Britovek, Slovenjgradec.

DRŽAVNI URADNIK,

zmožen poleg slovenskega in umenskega tudi popolnoma srbskega jezika, šeli sprejeti privatno službo v popoldanskem urab (4.—7. ure). Naslov: P. O., Ljubljana, postnoščit. 1871

Potrebujemo izurjene

USNJARSE POMOČNIKE, večje vsem delom. Vpisna se povra. Stanovanje prosto. Humanit. Sarajevo, poštni predal 43. 1956

NEPREMIČNOSTI

3024 POSESTVO, obstoječe iz ajiv, travnikov in goveda, ki meri približno 10 orolov, s hišo ter vsami gospodarskimi poslopji itd. se prodaja. Nabija se, tik želence ob glavni cesti. Nastančje v novi vasi št. 20, postaja St. Jurij ob j. z.

Proda se hiša v mestu Slov. Bistrica

moderno zidana, s tremi dvoriščnimi stavbami, s tremi gospodskimi stanovanji malim vrtom, skoraj nova, za ceno K 880.000.—. Ponudbe na Oglasi zavod I. Sušnik, Maribor, Slovenska 15. 2048

Velika avto-delavnica in garaža JOSIP JUG

opravlja vsakovrstna popravila od najmanjših do generalnih popravil. Postrežba točna, dela zajemljena. 2042
Maribor, Tržaška cesta 16.

Organizator

za prodajo brusil, izobrazben praktik, dober stilist in korespondent, ki je tudi popolnoma zmožen slovenske in srbo-brnske ter vseh pisarniških in reklamnih del, se sprejme takoj v večje ljubljansko podjetje. Redektira se lo na zmožne in zanesljive moči. Natančne pisane oferte s navodno plačo na »Poštni predal 113« v Ljubljani.

HIŠI V SLOVENJGRADCU.

V mestu Slovenjgradcu se prodaja dve hiši, ena pritišč, druga enonadstropna s lepim vrtom. Cena po dogovoru. Inzerati se naj naslovijo na gosp. Josipa Grosa, sodnega slugo v Slovenjgradcu, kjer se dobé pojasnila. 2041

PRODA SE V BEVŠKEM

prvi blizu kolodvora Trbovlje hiša št. 46 s pet stanovanji in seliščnim vrtom. Ugodnost za trgovino, rokodelstvo in kurjavo. Franjo Purkart, Bevkovo 70, Trbovlje I. 2021

PRODAVA

KROMPIR ZA KRMO
je na prodaj (tudi v manjši količini) po K 370 kg Na Vrtači št. 5, Ljubljana.

POSNEMALNIK ZA MLEKO

»Alfa Separator«, model »Colibri«, rabljen, a še kompleten, se takoj prodaja. Vprašanja pod »Colibri« na upravo »Jutra«.

NOVI GEVLJI,

damski, beli, iz platna št. 35 in črni usajeni št. 40 se ceno prodajo. Vpraša se v upravi »Jutra«. 1914

Inženier dr. Miroslav Rasal

oblastveno poverjen stavbeni inženier
Ljubljana
Rišarjeva ulica št. 7.

Specijalno stavbeno podjetje za betonke, železobetonske in vodne gradnje.

Iskraba vodnih stil.

Opdrto pismo

gospoj inž. soprogi
Spod. čiška
Kolodvorska cesta 200.

Ker mi je jako neprijetno, da prinašate vesti iz hiše v kateri stanujete, ki Vas prav nič ne tangirajo, tretjim osebam, Vas tem potem javno in zadnjič prosim, pustite mene in posebno moje privatne razmere do osebe, ki Vas je znanja, popolnoma v miru. Ker je meni kakor tudi Vam dobro znano, da bi bile posledice teh govoric zame, kakor tudi za tiste osebe, katerih se to tiče, katastrofalne.

M. KOVAČ.

Več k ojašitih pomočnikov

treznih in vestnih delavcev za delo v tovarni se sprejme takoj.

Samostojni dobe proti garanciji delo na dom. Stalno delo zasiguro. Vpraša se: Emonška cesta 8, v pisarni. 1957

ERJAVEC & TURK

1771 »pri Zlati lopati«

trgovina z železnino

(prej Mammerschmidt)

Ljubljana, Valvazorjev trg št. 7 nasproti križevniške cerkve. Zaloga cementa in karbida.

Kolkužite

vse svoje dopise z rapaliskim kolkom!

Predtiskarija

kleknanja in veziva

C. J. HAMANN

Mestni trg 8.

I. jugoslovanska tovarna za gume in kovinske predmete

d. z. o. o. 1638
Isdelki: Roženi in umetno roženi gumbi (znamka »Galalith«), ustnjaki za smotke, pipe in čibuke, svačice, gumbi iz biserovine (Perlmutter) za perilo. Držaji za palice in detajle iz naravnega roga.

Telefon št. 5. Bančni konto:
Obrtna banka, Ljubljana.

Poštni ček. št.:
Slovenska Bistrica.

Naiboliša Ljutomerska vina

ima v zalogi

tvrdka Lovro Petovar, Ivanikovci.

ki ima 2040

lastne vinograde v Jeruzalemu.

+

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je

gospa

Marija Bleiweis-Trsteniška

roj. Kosova, vdova primarija,

danes ob 7. zjutraj mirno in spravljena z Bogom umrla, stara 83 let.

Pogreb nepozabne nam matere bo v torek, dne 6. decembra t. l. ob pol 4. pop. iz hiše žalosti, Pred Škofijo 15, na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v stolni cerkvi.

V Ljubljani, dne 5. decembra 1921.

Rodbine: Janko Bleiweis-Trsteniški, Dr. Demeter Bleiweis Trsteniški, Milan Bleiweis-Trsteniški, Dr. Friderik Lukan.

(Posebna naznanila se niso razposlala.)

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

Kapital: K 20,000,000 Rezerve okrog K 6,000,000

PODružnice: NOVO MESTO IN RAKEK LJUBLJANA, ŠELENBURGOVA ULICA ŠT. 1 IZVRŠUJE VSE BANČNE TRANSAKCIJE NAJKULANTNEJE

DENARNE VLOGE — NAKUP IN PRODAJA: EFEKTOV, DEVIZ, VALUT — ESKOMPT MENIC, TERJATEV, FAKTUR — AKREDITIVI — BORZA

Natisnila Delniška tiskarna. d. d. v Ljubljani